

WERKSTROOM 5 – Minimale operationele normen

Actie 3: definieer richtlijnen met betrekking tot dag- en nachtreizen

Het is aan te raden om op voorhand na te denken over hoe je als sportclub eendaagse- of meerdaagse reizen voor bijvoorbeeld wedstrijden, trainingsstages en sportkampen op een veilige manier kan laten verlopen. Dit houdt in dat je mogelijke risicosituaties in kaart brengt en goede afspraken maakt met iedereen die meereist. Je kan deze afspraken of regels best opnemen in het intern reglement van de club zodat iedereen deze kan terugvinden. Zorg er daarnaast voor dat de afspraken en regels gekend zijn bij alle clubmedewerkers alsook sporters en hun ouders door hier op verschillende manieren en regelmatig over te communiceren.

In dit document vind je een aantal mogelijke risicosituaties met daaraan gekoppeld enkele suggesties van richtlijnen die je als sportclubbestuur kan bepalen voor de club. We geven hierbij advies op welke manier je hiermee kan omgaan, maar dit is louter richtinggevend en het is belangrijk om dit binnen je clubbestuur te bespreken en aan te passen aan jullie specifieke context (nationale en lokale wetgeving, soort sport,...).

Mogelijke risicosituaties bij eendaagse en meerdaagse reizen

1) Gelegenheden

Op sportstages en kampen spenderen kinderen/jongeren en begeleiders meestal gedurende enkele dagen heel wat tijd samen. Meer tijd samen betekent ook meer gelegenheden voor grensoverschrijdend gedrag, zeker op stages waarbij kinderen en jongeren overnachten op de accommodatie. Mogelijke risico's zijn: Begeleiders die te pas en te onpas op de slaapkamer komen, jongeren die stiekem 's nachts op de slaapkamer afspreken, privacy inbreuken tijdens de douchemomenten, naaktfoto's nemen op de slaapkamer, pestgedrag, dopen, ...

2) Intense relatie tussen sportbegeleiders en jonge sporters

Doordat sportbegeleiders en jongeren veel tijd met elkaar spenderen kan er snel een vertrouwensband ontstaan tussen hen. Hoewel dit zeer positief kan zijn, moet er over gewaakt worden dat deze vertrouwensband niet wordt misbruikt en de deur openzet voor bv. seksueel grensoverschrijdend gedrag.

3) Negatieve groepsdynamiek

Indien er een negatieve groepssfeer heerst kan dit leiden tot grensoverschrijdend gedrag zoals pesten.

4) Weinig supervisie en gebrek aan structuur

Wanneer er te weinig begeleiders zijn of begeleiders de kinderen/jongeren vaak onbegeleid laten, kan dit mogelijkheden creëren voor grensoverschrijdend gedrag. Ook een gebrek aan

structuur kan bijkomende risico's inhouden. Zo zorgt onvoldoende nachtrust voor meer risico op blessures, conflicten en andere veiligheidsrisico's.

5) Niet-opgeleide trainers en jonge begeleiders

Wanneer trainers onvoldoende pedagogisch onderlegd zijn of als een minderjarige /jonge begeleider wordt ingezet zonder supervisie van meer ervaren medewerkers kan dit voor onveilige situaties zorgen. Trainers en begeleiders begeleiden sportstages en kampen ook om verschillende redenen. Sommigen doen dit enkel om iets bij te verdienen, anderen zijn echt gemotiveerd om kinderen meer te doen bewegen, hen iets bij te leren en te helpen groeien.

6) Alcohol- en drugsgebruik

Vanaf 16 jaar mogen minderjarigen volgens de Belgische wetgeving alcohol drinken. Wanneer richtlijnen en afspraken rond alcohol- en drugsgebruik ontbreken, kan dit leiden tot uitpattingen. Ook trainers en begeleiders dienen verantwoord om te gaan met alcohol en drugs. Vaak gebeuren incidenten van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag op momenten waarop er alcohol of andere middelen worden gebruikt.

7) Mix van leeftijdsgroepen op één stage of kamp

Sportkampen en stages waaraan verschillende leeftijdsgroepen deelnemen kunnen een extra risico vormen voor grensoverschrijdend gedrag door het verschil op vlak van ontwikkelingsniveau. Oudere kinderen kunnen jongere kinderen soms aanzetten tot bepaald gedrag waar ze volgens hun ontwikkelingsniveau niet klaar voor zijn.

8) Diversiteit van de deelnemers

Een divers publiek aantrekken voor sportkampen en stages is heel positief, maar brengt ook extra uitdagingen mee voor de begeleiders. Dit kan gaan over omgaan met gedrag- en leerstoornissen, ondersteunen van kinderen met een lagere socio-economische achtergrond, kinderen die door hun ouders 'gedumpt' worden op kamp, kinderen met een zeer groot verschil op vlak van sportniveau,...

Risico	Mogelijke richtlijnen	Advies
Gelegenheden	Afspraken over de manier waarop de kamerverdeling gebeurt.	Maak een kamerverdeling op vlak van gender en leeftijd. Zorg er, indien mogelijk, voor dat de verschillende groepen op verschillende gangen liggen om de privacy, veiligheid en het comfort te verhogen.
	Afspraken over gebruik douches indien er gemeenschappelijke douches zijn.	Zorg voor een duidelijke en respectvolle doucheregeling rekening houdend met iemands genderidentiteit en leeftijd.

	<p>Afspraken over respecteren privacy door trainers, begeleiders & sporters.</p> <p>Afspraken over hulp en toezicht bij het omkleeden en douchen van jonge of kwetsbare sporters.</p> <p>Afspraken over smartphone-gebruik, nemen van foto's en sociale media.</p> <p>Afspraken over transport van sporters door begeleiders.</p>	<p>Het is raadzaam om vooraf te bepalen in welke ruimtes trainers, begeleiders en sporters samen kunnen zijn en waar dit niet gepast is (vb. kleedkamers, slaapkamers, douches).</p> <p>Bepaal op voorhand tot welke leeftijd of voor welke specifieke groepen er door de begeleiders hulp of toezicht voorzien kan worden in kleedkamers en doucheruimtes. Zie ook de richtlijnen en adviezen in actie 1.</p> <p>Zie richtlijnen en adviezen in actie 5.</p> <p>Zie richtlijnen en adviezen in actie 2.</p>
<p>Intense relatie tussen sportbegeleiders en jongeren</p>	<p>Afspraken over seksuele/romantische relaties tussen sportbegeleiders en jonge sporters.</p>	<p>Relaties kunnen ontstaan of al bestaan voor de start van het sportkamp of stage. Gaat het over een bestaande relatie tussen een sportbegeleider en jongere die seksueel meerderjarig is? Maak op voorhand duidelijke afspraken, ook in samenspraak met de ouders.</p> <p>Bloeit er iets nieuws op tussen een sportbegeleider en een jongere? Maak op voorhand afspraken via de gedragscode dat ze dit na het kamp in de privésfeer verder onderzoeken mits toestemming ouders en de</p>

	<p>Afspraken over één-op-één communicatie tussen sportbegeleiders en jongeren (vb. via sociale media, whatsapp,...).</p>	<p>nationale strafwetgeving (seksuele meerderjarigheid). Je mag van sportbegeleiders verwachten dat zij op sportstage/kamp professioneel omgaan met elke sporter.</p> <p>Het is raadzaam om één-op-één communicatie tussen deelnemers en begeleiders/externen (cfr. kookploeg) via de gsm/smartphone te vermijden tijdens sportkampen of stages. Indien dit toch nodig is, moet dit beperkt blijven tot trainingsgerelateerde zaken (vb. tijdens een trainingsstage tussen de vaste trainer en sporter). Ook in dat geval kan je de afspraak maken dat de trainer een groepschat maakt met de minderjarige sporter en één van zijn/haar ouders.</p>
Negatieve groepsdynamiek	<p>Afspraken met begeleiders over de inhoud en structuur van de sportstage/het kamp.</p> <p>Afspraken met begeleiders over bij wie ze terecht kunnen wanneer er pestgedrag, anti-sociaal gedrag gebeurt in hun groep.</p>	<p>Zorg voor leuke teambuildingsactiviteiten, gebruik creatieve groepsverdelers en zorg voor een gestructureerde planning met een goede balans tussen activiteiten en vrije tijd.</p> <p>Stel de aanspreekpersoon integriteit voor aan de begeleiders en welk stappenplan er gevolgd wordt als grensoverschrijdend gedrag zou voorvallen.</p>
Weinig supervisie en gebrek aan structuur	<p>Afspraken met begeleiders over de inhoud en de structuur</p>	<p>Zorg voor een duidelijke planning met een goede balans tussen activiteiten</p>

	<p>van de sportstage/het kamp.</p> <p>Afspraken over het aantal begeleiders/aantal deelnemende kinderen & jongeren.</p> <p>Afspraken over toezicht tijdens vrije momenten.</p> <p>Afspraken over het nachttoezicht bij kampen/stages met overnachting.</p>	<p>en vrije tijd voor de deelnemers.</p> <p>Leg op voorhand vast hoeveel begeleiders nodig zijn om het kamp veilig te laten doorgaan met voldoende toezicht. We adviseren voor elk kamp of stage de aanwezigheid van minimum twee begeleiders.</p> <p>Zorg dat er altijd minstens één begeleider toezicht houdt tijdens alle vrije momenten.</p> <p>Voorzie twee aanspreekpunten/nacht. Voor gemengde kampen voorzie je idealiter een mannelijk en vrouwelijk aanspreekpersoon.</p>
<p>Niet-opgeleide trainers en jonge begeleiders</p>	<p>Afspraken over welke profielen samen voor een groep kunnen staan.</p>	<p>Leg op voorhand vast welke profielen je zoekt: zorg in de mate van het mogelijke voor een goede mix op vlak van leeftijd, ervaring, achtergrond, studies,... Idealiter kunnen onervaren begeleiders leren van opgeleide ervaren trainers of begeleiders. Daarnaast kan je als organisator ook zelf bijscholing organiseren voor de trainers en begeleiders zodat zij hun kennis en competenties kunnen uitbreiden.</p>
<p>Alcohol- en drugsgebruik</p>	<p>Afspraken over alcohol- en drugsgebruik voor zowel begeleiders als jongeren die wettelijk gezien al mogen gebruiken.</p>	<p>Het is raadzaam dat er tijdens de vrije avondmomenten van begeleiders altijd minstens één iemand (met rijbewijs) volledig nuchter blijft om in</p>

		<p>geval van nood naar het ziekenhuis te rijden.</p> <p>Je kan ook de afspraak maken voor de volledige stage/kamperiode dat er altijd met mate alcohol gebruikt wordt door zowel begeleiders als jongeren (indien zij wettelijk gezien mogen drinken). Ten aanzien van andere drugs pas je nultolerantie toe.</p>
Mix van leeftijdsgroepen op één stage of kamp	Afspraken rond gebruik douches, kledkamers, toegang tot slaapkamers, vrijetijdruimtes door de verschillende leeftijdsgroepen.	Er kan en mag zeker contact zijn tussen verschillende leeftijdsgroepen, maar probeer ervoor te zorgen dat dit steeds in een veilige omgeving kan gebeuren waarbij er ook voldoende toezicht is door volwassenen.
Diversiteit van de deelnemers	Afspraken rond extra ondersteuning en zorgen voor juiste competenties bij de begeleiding.	Bekijk op voorhand met o.a. de ouders & jongeren zelf welke extra ondersteuning er eventueel nodig is en op welke manier hier tegemoet aan kan gekomen worden (vb. een prikkelarme ruimte om zich even terug te trekken, voorzien van uitleenbaar sportmateriaal/kledij,...). Breng dit voor de stage/kamp ter sprake bij de begeleiders en zorg ervoor dat iemand zich ontfemt over kinderen of jongeren die een extra nood hebben. Deze persoon kan ook een aanspreekpunt zijn voor het kind en de ouders.